

Фронтові дороги острожанина Ярослава Шатави

Марія ДАНИЛЮК,
завідувачка відділу історії ДІКЗО

Цього року минає 76 років від Дня перемоги над нацизмом у Європі. На Острожчині вже майже немає у живих учасників бойових дій – ветеранів Другої світової війни. Ще минулого року, до Дня вигнання нацистів з України (28 жовтня), підготовлено статтю про одного з острожан, якому судилося звільняти Європу від нацистських окупантів. Тож пропоную її читачам «Замкової гори» у скороченому варіанті. Повністю, із численними світлинами та спогадами, матеріал опублікований на сайті ДІКЗО (ostroycastle.com.ua).

Багато наших земляків воювали на фронтах Другої світової. А в перші місяці після вигнання нацистів з Острога в місті та районі було проведено масову мобілізацію. Солдати-острожани воювали у складі Українських фронтів, наближаючи день вигнання німецьких нацистів з українських земель. Серед них був і Ярослав Шатава, справа якого зберігається у фондах ДІКЗО.

Ярослав Антонович народився 17 листопада 1918 р. в селі Гульча Здолбунівського повіту в сім'ї селян. Після отримання семирічної освіти 1932 року вступив до Острозької гімназії. Зі шкільних років мріяв про професію вчителя. Тому після закінчення гімназії 1938 р. вступив до Кременецького педагогіуму (з 1940 року – Кременецький державний учительський інститут).

З жовтня 1939 року Я. А. Шатава працював учителем математики в Грушвицькій середній школі (колишнього Ровенського району). Учасник бойових дій на фронтах Другої світової. Воював у складі 3-ї орденна Олександра Невського прешовської стрілецької дивізії 3-ї піхотної бригади 1-го Чехословацького армійського корпусу, сформованого у квітні 1944 р.

– У 1940 році я одружився на учительці, жительці Острога Ользі Сергіївні Афонниковій, з якою я навчався і дружив ще навчаючись в гімназії. Новий 1940 – 1941 навчальний рік ми працювали разом у Грушвицькій школі, – згадував Ярослав Шатава. – У червні 1941 року я був направлений в Острог на місячні курси підвищення кваліфікації. Ми з дружиною приїхали до Острога. Курси розпочалися 15 червня 1941 року, а 26 червня нам терміново підписали відрядні посвідки і виплатили гроші. Того ж дня близько 18 години ворог почав обстріл міста. Так ми опинилися в окупації, яка в нас тривала довгі

тривожні дні.

Наприкінці листопада 1941 року у родині Шатава народилася перша дочка. Зима була дуже сувора, не було дров, не було грошей, не було засобів до життя. У той час на базі колишнього педучилища окупанти відкрили українську гімназію. Я. А. Шатаву влаштували там на місце вчителя фізкультури, де він пропрацював аж до закриття закладу навесні 1942 року. До літа того ж року герой цієї розповіді був без роботи і без засобів до життя.

Влітку 1942 року німецька адміністрація організувала в місті споживчу кооперацію. Туди знайомі Я. А. Шатаву влаштували на роботу. Він пропрацював до звільнення нашого міста від нацистів, тобто до лютого 1944 року. Зразу ж Ярослава Антоновича призвали до лав Червоної армії. Спочатку він перебував у 177 запасному полку, а в червні того ж року, з іншими військовослужбовцями, чехами, був направлений у Чехословацьку армію, яка організовувалася в СРСР. У складі свого полку він пройшов із боями від передгір'я Карпат (село Вроцанка), через Карпати, Дукельський перевал, Словаччину, Моравію, до столиці ЧСРП – Праги. Наприкінці липня 1945 року, відповідно до наказу Міністерства оборони, Я. А. Шатава був демобілізований і благополучно повернувся до сім'ї.

Після демобілізації Я. А. Шатава працював на посаді бухгалтеря в Острозькому лісгоспі. Заочно навчався в Ровенському учительському інституті. З 1950 року і до виходу на пенсію у 1978 р. трудився вчителем математики в Острозі.